

Уникайте занесення ЗЗР на органічні ділянки

Коротка інформація

Випадкове внесення хімічно-синтетичних засобів захисту рослин може становити для органічних підприємств значні проблеми і призводити до болючих фінансових наслідків. Ця пам'ятка розкаже, як можна уникнути занесення на органічних ділянках. Ця інформація може бути корисною як для органічних виробників, так і для власників сусідніх ділянок.

Що таке занесення ЗЗР і як воно впливає на органічні підприємства

Про занесення говорять, коли засоби захисту рослин потрапляють на площу, на яку вони не мали вноситися. Найчастіше це трапляється тоді, коли під час внесення невеликі краплі робочого розчину зносить вітром. Рідше вітром зносяться оброблені частинки ґрунту. Деякі засоби захисту рослин після внесення випаровуються і можуть переноситися у вигляді газоподібної хмаринки.

Ця пам'ятка розповідає, як за допомогою відповідних заходів можна суттєво зменшити ризик занесення. Випадкове внесення засобів захисту рослин є поширеною проблемою, яка може траплятися як в органічних, так і в традиційних сільськогосподарських підприємствах і підлягає мінімізації на всіх площах. Але коли хімічно-синтезовані пестициди потрапляють на органічне поле, то це має значно гірші наслідки, ніж таке занесення матиме місце на ділянках з традиційним (неорганічним) землеробством. Тому в цій пам'ятці висвітлюються тільки такі випадки.

Якщо внаслідок занесення незарегістровані засоби захисту рослин потрапляють на органічне поле, то це створює необхідність у проведенні комплексних і дорогих досліджень. У найгіршому випадку відповідні культури не зможуть бути реалізовані як органічні продукти, а відповідній площі в залежності від ситуації доведеться знову проходити період переходу на органічне виробництво.

Сьогодні, на жаль, технічно неможливо уникнути певної кількості занесення ЗЗР. З одного боку, особи, які використовують пестициди, повинні вживати певних заходів, щоб мінімізувати їх занесення. З іншого боку, органічні виробники повинні теж докладати зусиль, щоб максимально знизити ризик занесення.

Спільне завдання органічних і традиційних підприємств, що знаходяться по сусідству

Уникати дрейфування найкраще вдається тоді, коли сусідні підприємства роблять кожне свій внесок у вирішення проблеми. Тому

Ця пам'ятка буде корисною як для органічних виробників, так і для їхніх сусідів, які займаються традиційним сільським господарством. Оскільки від занесення найбільше страждають все-таки органічні підприємства, то керівник такого підприємства і повинен ініціювати діалог із сусідами, щоб разом з ними шукати вирішення цієї проблеми. А ця пам'ятка стане в цьому порадницею.

Знесення стосується не тільки органічних площ

Переміщення недозволених речовин може стосуватися загалом будь-яких площ, які знаходяться біля сільськогосподарських культур, що обробляються. Наскільки це може бути проблематичним, залежить від виду відповідної площі. Особливого захисту підлягають наступні об'єкти:

- поверхневі води і зони захисту ґрунтових вод;
- природоохоронні зони і біотопи;
- квітучі рослини, бо вони є джерелом корму для бджіл;
- житлові площі і громадські об'єкти;
- органічні ділянки, органічні культури;
- знесення може впливати і на неорганічні культури, якщо воно призводить до наявності забороненого обсягу залишкових речовин, наприклад, коли засіб, дозволений до використання тільки в садівництві, потрапляє на поле із зерновими культурами.

У рослинництві та овочівництві буферна смуга може зменшувати ризик забруднення органічної ділянки: ліворуч - органічна пшениця, посередині – буферна смуга, праворуч – традиційний ріпак.

Ризик у залежності від сусідніх культур

Зазвичай польові оприскувачі вносять розчин з невеликої висоти, спрямовуючи його вниз на культури, а такі культури, як плодові дерева, виноградники або хміль, обробляються з висоти в декілька метрів. Тому ризик від знесення при обприскуванні таких культур є вищим, ніж при обробці декоративних рослин, овочевих і польових культур.

Аналіз ризиків

Не всі органічні підприємства мають однакові небезпеки, пов'язані із переміщенням ЗЗР. Тому керівник підприємства має провести аналіз ризиків для свого підприємства. Якщо ризиків немає, то немає й потреби в подальших заходах. Чим більші ризики, тим більш важливими стають профілактичні заходи. В процесі аналізу ризиків слід урахувати наступні аспекти:

- розташування підприємства. Чи є традиційні підприємства по сусідству?
- якщо так, то чи використовують вони пестициди або хімічні добрива? Чи межують сусідні ділянки безпосередньо з органічними ділянками, або вони відмежовані від органічних площ дорогою, чагарником чи іншими об'єктами? У якому напрямку – за вітром чи проти вітру - знаходяться сусідні ділянки по відношенню до органічних площ?
- які культури вирощуються на традиційних сусідніх ділянках?
- як там проводиться внесення засобів захисту рослин? Чи проводиться внесення за допомогою літаків чи дронів?
- величина суміжних ділянок у порівнянні із загальною площею ділянки.

Особливий випадок: пестициди, що легко переносяться

Відстані, зазначені в інформаційному полі «Дотримання достатньої відстані» (стор. 3), стосуються значної кількості різних пестицидів. Виняток становлять летючі речовини, як наприклад, пестицид пендіметалін. При внесенні частина цього пестициду може випаровуватися і у формі газоподібної хмаринки переноситися вітром на великі відстані. Оскільки такий вид занесення трапляється нечасто, і органічне підприємство не має на нього впливу, то далі він не розглядатиметься.

Особливий випадок: штучні добрива

Хімічно синтезовані добрива теж можуть переноситися на органічні ділянки. Найбільший ризик існує на схилах, коли добрива змиваються дощем на органічні ділянки, які розташовані нижче по схилу. Перенесення штучних добрив в цій пам'ятці далі не розглядатиметься, але його також слід уникати.

Вимоги із захисту водойм – технічна інформація

Захист водойм від потрапляння ЗЗР в Швейцарії чітко регламентований. Відповідні регламенти і пам'ятки містять детальну інформацію щодо

дотримання обов'язкової безпечної відстані в залежності від відповідного засобу захисту рослин, а також щодо заходів, спрямованих на зменшення ефекту занесення (див. стор 2 «Як можна уникнути занесення»).

Затверджені Федеральним урядом безпечні відстані (Федеральне відомство сільського господарства, 2020) діють по відношенню до водойм, біотопів, квітучих рослин, житлових зон і громадських об'єктів, але не по відношенню до органічних ділянок. Але оскільки зазначені заходи здатні зменшувати ризик занесення, то їх можна застосовувати і для захисту органічних ділянок.

Як органічним підприємствам захиститись від занесення

Виконуючи обов'язки з ретельного господарювання, органічні виробники повинні проводити аналіз ризиків занесення і вживати профілактичних заходів. Вже тільки завдяки цьому ризик занесення може бути суттєво знижений і зменшена кількість випадків невизнання органічної продукції.

Порада: Спробуйте знайти спільну мову з Вашим сусіднім неорганічним підприємством ще до того, як буде нанесена шкода. Поясніть, які наслідки занесення має для Вас як для органічного виробника. Попросіть керівників сусідніх підприємств враховувати Ваші проблеми і спробуйте розробити разом з ними спільні рішення.

Ця пам'ятка містить поради щодо пошуку таких спільних рішень і допомагає запобігти нанесенню шкоди і уникнути конфліктів

Дотримання достатньої відстані

Найпростіший і найкращий захист від занесення - достатня відстань від неорганічних культур / ділянок. Відстань, якої слід дотримуватися, залежить від культур, оскільки для їхньої обробки використовуються різні типи оприскувачів. У напрямку вітру найважливішим є дотримання достатньої відстані від сусідньої культури.

- Польові культури, овочі і декоративні рослини: вже декілька метрів можуть значною мірою зменшити занесення. Рекомендується відстань мінімум три метри.
- Сади: відстань у десять метрів зменшує занесення на 90-95% в залежності від пори року і фази розвитку листя.

Заходи у рослинництві і овочівництві

Створення буферних смуг

У певних місцях може бути доцільним висівати органічні культури не до краю поля, а залишати буферні зони, як правило, на ширину агрегатного обробітку в три метри (див. фото на стор. 2) Для цих цілей придатні зелені смуги, дороги для проїзду і площі для органічної компенсації.

Хто створює буферну смугу?

Створення буферної смуги може бути також доцільним і на полях традиційних підприємств.

Порада: Поговоріть з Вашим сусідом про створення буферних смуг і пошукайте справедливе і практичне рішення для обох сторін.

Висадження чагарників

Чагарники здатні суттєво зменшити занесення. При цьому вони повинні бути вищими за культуру, що обробляється.

Покритий листям чагарник зменшує знесення у садівництві на 75-90%, а чагарник без листя – тільки на 10%. Тому важливо, щоб на чагарниках рано розвивалося листя. Як профілактичний засіб проти знесення рекомендується висаджувати чагарники, наприклад, з клену, бузини, горіху, глоду і грабу.

Заходи у садівництві і виноградарстві

Органічне вирощування на крайніх рядах від сусіда.

У виноградарстві небезпека загрожує, насамперед, невеликим ділянкам. На більших ділянках крайні ряди займають невелику частку від загальної площі виноградника, і залишкові речовини, які потрапляють у загальний обсяг вина з крайніх рядів, уже не фіксуються.

У садівництві небезпека загрожує всім ділянкам в однаковій мірі, оскільки і яблуко з крайнього ряду не повинно містити залишкових речовин.

Порада: якщо Ваш сусід погодиться, то Ви можете обробляти крайні ряди його культури разом з Вашою власною культурою засобами, дозволеними для органічного виробництва. Домовтеся точно,

скільки рядів Ви будете обробляти, чи буде сусід Вам відшкодовувати засоби та/або роботу, і що відбуватиметься у випадку втрати врожаю.

Якої ширини має бути ряд?

Якої ширини має бути ряд, залежить від багатьох факторів. У садівництві ширина ряду визначається окремо в кожному конкретному випадку. У виноградарстві здебільшого використовують таке базове правило:

– при відстані між рядами понад два метри на небезпеку наражаються два ряди;

– якщо відстань між рядами менше двох метрів, то від трьох до чотирьох рядів.

Продаж урожаю з крайніх рядів як неорганічного продукту

Якщо знесення не вдається зменшити, то врожай з одного чи декількох крайніх рядів можна зняти окремо і продати як неорганічний продукт. Але це означатиме втрату врожаю. Можливо Ваш сусід буде готовий надати за це компенсацію. Кількість рядів залежить від зазначеного вище базового правила.

В овочівництві і рослинництві чагарники зменшують знесення. Важливо, щоб листя утворювалося вже на ранній стадії.

Як можна зменшити знесення

Нести відповідальність

Той, хто вносить засоби захисту рослин, несе велику відповідальність. Він може і мусить захищати власні культури, але при цьому він повинен звертати увагу на довкілля і мінімізувати ризик знесення. Слід дотримуватися правил належної сільськогосподарської практики. Для більшості підприємств, крім того, діють обмеження, визначені мінімальним стандартом органічного виробництва в Швейцарії.

Знесення, як правило, можна уникнути за допомогою описаних у цій пам'ятці заходів. Тим не менше воно постійно має місце, оскільки в сільськогосподарській роботі трапляються випадки недбалості. В таких випадках винуватець повинен, не ускладнюючи ситуацію, компенсувати шкоду, щоб не погіршувати добросусідські відносини.

Правові аспекти

Той, хто застосовує засоби захисту рослин, зобов'язаний виконувати правила ретельності. Регламент про засоби захисту рослин (ст. 61) передбачає:

- уникнення неприйнятних побічних впливів на довкілля;
- належне використання ЗЗР (належна практика захисту рослин); дотримання правил використання;
- бездоганну роботу агрегатів
- (регулярна перевірка і технічне обслуговування).

Крім того, ст. 1 і 2 Закону про охорону довкілля передбачає:

- профілактичні заходи: слід своєчасно обмежувати шкідливий вплив;
- витрати несе той, хто спричинив

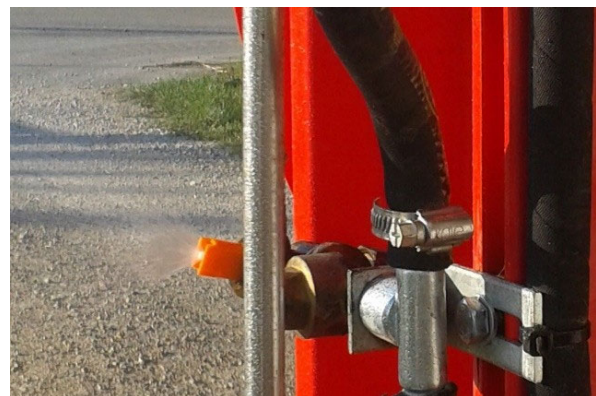
Програма Extenso

Для деяких культур діють програми Extenso, у рамках яких виробники відмовляються від використання засобів захисту рослин і штучних добрив і отримують за це додаткові прямі дотації. Це може бути цікавою можливістю для уникнення знесення.

Оприскувачі

Оприскувачі підлягають регулярній перевірці контрольними технічними станціями кантонів. Оприскувачі мають постійно проходити технічне обслуговування і добре очищуватися.

Порада: якщо Ви купуєте новий оприскувач, проконсультуйтеся, яка модель спричиняє найменше знесення ЗЗР. Оприскувачі з пневматичною підтримкою, здебільшого, спричиняють менше знесення, ніж інші моделі. В Розпорядженні Федерального відомства сільського господарства від 26 березня 2020 р. міститься огляд заходів із зменшення ризиків під час використання засобів захисту рослин.

Правильно підібрані форсунки зменшують знесення

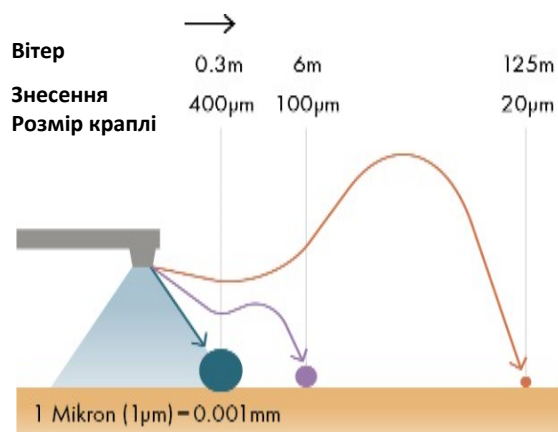
Форсунки

Чим більшими є краплі розчину, тим швидше вони осідають на культуру і тим на меншу відстань вони зносяться. За допомогою відповідних форсунок можна зменшити знесення на 75-90 відсотків, а з деякими форсунками навіть на 95 відсотків. При цьому необхідно також правильно налаштувати тиск.

Увага: деякі засоби захисту рослин у випадку надто великих краплин можуть втрачати ефективність – звертайте увагу на інформацію виробника. Найбільш придатними в цьому відношенні є інжекторні форсунки або форсунки «анти-знесення», менш придатними – плоскоструменеві форсунки і найменш придатними - форсунки з пустотілим конусом.

Огляд ефективності різних форсунок міститься в Пам'ятці Agridea № 3283 «Зменшення знесення засобів захисту рослин у рослинництві і овочівництві».

На кінці штанги оприскувача можуть встановлюватися інші форсунки, які здійснюють розпилення на ширину штанги.

На графіку видно, що менші краплі (< 100 мікрометрів) завихрюються і внаслідок цього зносяться сильніше, ніж більші краплі. Тому рекомендується працювати з меншим тиском або з інжекторними форсунками (Джерело: *Topps/Scienceindustries*, модифіковано)

Тиск, обсяг води і швидкість руху

Чим менший тиск в оприскувачі, тим більші краплини утворюються. Це зменшує знесення. Але тиск має узгоджуватися з типом форсунок. Щоб дотриматися встановленого дозування діючої речовини на гектар, низький тиск до певної міри може компенсуватися меншим обсягом води або меншою швидкістю руху.

Високий тиск не краще

Існує поширена думка про те, що за високого тиску робочий розчин краще проникає в рослини. Але насправді навпаки: за низького тиску утворюються більші краплі, які мають більшу кінетичну енергію і тому краще проникають у рослини.

Добавки

Існують добавки, які впливають на розмір краплі і таким чином зменшують знесення.

Порада: перевірте, чи має сенс така добавка для передбаченої обробки.

Враховуйте вітер і погоду

Проводити обприскування слід за спокійної погоди. Слід уникати обприскування при швидкості вітру понад 12 км/год., а при швидкості понад 19 км/год. воно взагалі забороняється. Добре зарекомендувало себе обприскування ввечері, оскільки швидкість вітру тоді, як правило, низька.

Порада: будьте особливо обережні, якщо вітер рухається в напрямку органічної ділянки. За дуже сухої чи дуже спекотної погоди краплі робочого розчину в польоті випаровуються. При цьому вони стають все легше, і їх сильніше зносить. Тому обприскувати треба тільки тоді, коли вологість повітря становить мінімум 60 відсотків, а температура – від 8 до 25 градусів Цельсія.

Встановлюйте штанги оприскувача в низьку позицію

Опускайте штанги польового оприскувача якомога нижче - максимум 50 см над культурою. В залежності від відстані може бути необхідно встановити форсунки з широким кутом обприскування.

Не обприскуйте в напрямку меж ділянки

Стовбури дерев, садові плантації і виноградники, які знаходяться поблизу меж ділянки, мають оброблятися так, щоб струмінь робочого розчину не спрямовувався на сусідню ділянку.

Сітки

У випадку садових плантацій сітка від граду може суттєво зменшувати знесення - згідно з першими дослідженнями на 50-75 відсотків.

Бар'єри від знесення

Добре зарекомендував себе на практиці наступний підхід: створити зовнішній проїзд на краю ділянки; при обприскуванні скласти ту половину штанги оприскувача, яка дивиться на органічне поле; нависити на оприскувач захисний фартух, який уловлюватиме знесення.

Обприскування з літаків

При обприскуванні з літаків знесення уникнути неможливо. Але негативних наслідків для органічних підприємств можна уникнути, якщо застосовувати засоби захисту рослин, дозволені для органічного виробництва.

Що робити у разі підозри на занесення?

Порада: якщо Ви, будучи органічним виробником, припускаєте, що одній з Ваших органічних ділянок загрожує занесення недозволених засобів, зробіть наступні кроки:

- негайно поінформуйте про це свій контролюючий орган. У разі необхідності він організує додаткову перевірку, щоб точно встановити обставини справи і ідентифікувати ділянки, на які потрапили недозволені засоби;
- запитайте у сусіда, коли точно він обприскував свої традиційні ділянки, розташовані по сусідству, і якими засобами. Повідомте цю інформацію інспектору.
- знесення, як правило, зачіпає тільки крайні частини ділянки. Тому контролюючий орган має встановити, яка саме частина ділянки була уражена. Санкції діятимуть тільки по відношенню до ураженої зони.
- у випадку гербіцидів шкода часто є очевидною, що дозволяє відмовитися від взяття проби. Але в разі необхідності, в рамках перевірки можуть братися проби і проводитися аналіз. Одночасно беруться дві проби: одна для лабораторії, а інша залишається у виробника. До цієї проби звертаються, коли виникають сумніви або подаються протести чи скарги. Часто в таких випадках замовлення на проведення аналізу може надаватися іншій лабораторії.
- Те, які заходи будуть призначені контролюючим органом, залежить від кількості виявлених залишкових речовин (див. розділ про аналіз залишкових речовин).
- Матеріальну відповідальність за нанесену шкоду несе той, хто використовував пестицид. Поговоріть з винуватцем і поясніть ситуацію. Досвід показує, що більшість людей в таких випадках йдуть назустріч.

^{1 1} Див. розпорядження Федерального відомства сільського господарства щодо дій у випадку виявлення залишкових речовин в органічному виробництві від 20 грудня 2019 р.

- Фахівці, відповідальні за залишкові речовини в Bio Suisse («Services QSE»), пропонують виробникам професійну підтримку.
- У випадку, коли підозра на занесення стосується багаторічних культур, часто простіше і дешевше продавати товар із самого початку як традиційний і зекономити таким чином витрати на проведення аналізу. В однорічні культури часто підсівають траву.
- Теоретично можливо подати скаргу на винуватця занесення. Але необхідно буде довести, що залишкові речовини пов'язані із знесенням і що винуватець порушив свої обов'язки ретельного господарювання. Оскільки це вимагає часу і витрат, а шанси на успіх непевні, в цій пам'ятці робиться наголос на запобігання знесенню шляхом домовленостей із сусідами.

Розмір шкоди

Якщо органічні продукти через знесення позбавляються статусу органічних, виникає значна фінансова шкода. З розрахунку на гектар зернових культур вона становить 9 000 франків, яблук – бл. 24 000 франків.

Аналіз залишкових речовин

У разі підозри на занесення на аналіз можуть братися проби як з листя, так і з урожаю. Проби з листя можуть братися відразу після появи підозри, у той час як до збору врожаю ще можуть пройти декілька тижнів чи місяців. Кількість залишкових речовин у врожаю є здебільшого значно меншою, ніж у пробах з листя, тому оцінка може бути різною.

Показник інтервенції

При оцінці залишкових речовин у врожаї береться до уваги показник інтервенції. Він становить, як правило, 0,01 мг/кг¹.

Проба з листя

Якщо в пробі з листя встановлюється наявність слідів пестицидів, то діють наступні правила:

- аналіз інтерпретується як вказівка на занесення;
- у разі перевищення орієнтованого показника для проб з листя (0.1 мг/кг), культура блокується для реалізації як органічний продукт до завершення розслідування;
- якщо культура вже досягла врожайної зрілості, проводиться аналіз урожаю (плоду);
- заходи залежать від результатів аналізу врожаю (див. нижче).

Проба з урожаю

Якщо у врожаї встановлюється наявність слідів пестицидів, які перевищують показник інтервенції, то діють наступні правила:

- контролюючий орган проводить дослідження причин. Урожай блокується для реалізації як органічний продукт до завершення розслідування;
- заходи, що призначаються, залежать від результатів розслідування;
- виробник у рамках співмірності повинен запровадити заходи, щоб уникнути занесення;

Якщо у врожаї встановлюється наявність слідів пестицидів, які не перевищують показник інтервенції, то діють наступні правила:

- уражена частина ділянки, як правило, не позбавляється статусу органічної, а культура може реалізовуватися як органічний продукт;
- і в цьому випадку виробник повинен запровадити співмірні заходи, щоб уникнути занесення.

Спеціальне положення щодо виноградарств у зонах з внесенням пестицидів з літаючих апаратів

- Урожай досліджується на основі ризиків на наявність слідів пестицидів (пробу бере контролюючий орган); у залежності від ситуації щорічно).

Порада: поговоріть із сусідом про участь у витратах на проведення дослідження.

- Якщо будуть знайдені залишкові речовини, то застосовується вище зазначена процедура.
- У разі потреби можуть бути взяті проби з краю і з середини ділянки окремо, щоб урожай із середини ділянки в будь-якому разі міг бути реалізований як органічний продукт.

Вихідні дані

Видавець: Дослідний інститут органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія), www.fibl.org

Автори: Бернгард Шпайзер, Урзула Кречмар, FiBL

Участь/редакція: Даніель Бюлер, Рафаель Чарльз, Анді Гезелі, Самюель Гауенштайн, Гіллес Вайдманн, FiBL; Thierry Suard, bio.inspecta

Фото/графіки: стор. 1, 2: Маурік Клерк, FiBL; стор. 4: Томас Альфьодлі, FiBL; стор. 5: Сільськогосподарський центр Лібегг; стор. 6: Курт Ріді, FiBL; з модифікацією за Agridea/Topps/Scienceindustries

Redaktion: Аня Біазіо, FiBL

Отримання: завантаження безкоштовне на сайті shop.fibl.org

Цей матеріал перекладено українською мовою проектом «Німецько-українська співпраця у галузі органічного сільського господарства».

© Всі права захищені

Повне чи часткове відтворення чи передача цієї публікації в будь-якій формі чи будь-якими засобами, в тому числі електронними, механічними, шляхом фотокопіювання чи запису чи у будь-який інший спосіб можливе лише за попередньої згоди авторів або видавців.

Додаток: Чек-лист / короткий протокол

Органічні виробники зобов'язані в рамках співмірності вживати профілактичні заходи для максимального зменшення ризику занесення недозволених засобів. Заповнюючи такий чек-лист, Ви можете довести контролюючому органу, що провели оцінку ризиків занесення і продумали можливі профілактичні заходи. Органічні виробники не зобов'язані впроваджувати всі можливі заходи, зазначені в цій пам'ятці.

Заходи, що вживаються особами, які застосовують пестициди, мають бути обговорені із сусідами. В такому випадку цей чек-лист може слугувати коротким протоколом. Надайте копію цього чек-листу сусіду.

Частина 1: Оцінка ризиків для органічного підприємства

Чи існують традиційні підприємства по сусідству? Якщо так, то скільки? Чи застосовують вони пестициди?	
Чи межують сусідні ділянки безпосередньо з органічними ділянками, чи вони відмежовані від органічних ділянок дорогами, чагарниками та іншими об'єктами? Як вони розташовані по відношенню до основного напрямку вітру?	
Які культури вирощуються на сусідніх традиційних ділянках?	
Як на них вносяться засоби захисту рослин? Чи проводиться обприскування з літаків чи дронів?	

Частина 2: Заходи органічних виробників

Тема	виконано	не виконано	Коментар
Зустрічі із сусідніми традиційними господарствами	☐	☐	
Заходи в рослинництві і овочівництві			
Буферні смуги	☐	☐	
Чагарники	☐	☐	
Заходи в садівництві і виноградарстві			
Крайні ряди сусіда з органічним обробітком	☐	☐	
Власні крайні ряди з реалізацією врожаю як традиційного продукту	☐	☐	

Частина 3: Заповнюється разом органічним виробником і сусіднім підприємством

Рекомендація: якщо необхідно проводити зустрічі з декількома традиційними сусідніми підприємствами, то це можна робити в рамках окремих зустрічей. З кожним сусіднім підприємством заповнюється окремий короткий протокол.

Тема	виконано	не виконано	Коментар
Інформування особи, яка застосовує пестициди, про відповідальність і правові/фінансові аспекти	☐	☐	
Використання програм Extenso для буферних смуг	☐	☐	
Технічне обслуговування і контроль оприскувачів	☐	☐	
Перевірка підбору форсунок	☐	☐	
Налаштування тиску, обсягу води і швидкості руху	☐	☐	
Використання добавок, які зменшують знесення	☐	☐	
Час обприскування: урахування вітру і погоди	☐	☐	
Установити штанги оприскувача в низьку позицію	☐	☐	
Не проводити обприскування в напрямку меж ділянки	☐	☐	
Використання сітки від граду	☐	☐	
Використання бар'єрів від знесення	☐	☐	

Підписи осіб, які брали участь у зустрічі

Органічний виробник	(місце, дата, прізвище, підпис)
Сусіднє підприємство	(місце, дата, прізвище, підпис)
Обговорено з контролюючим органом	(місце, дата, прізвище, підпис)